

KLIIMAMINISTEERIUM

Keit Kasemets
Riigikantselei
riigikantselei@riigikantselei.ee

Teie 15.10.2026 nr 7-5.4/26-02027-2

Meie 26.10.2026 nr 8-2/26/3332-8

Vastus Riigisekretäri resolutsioonile

Austatud Keit Kasemets

Kliimaministeerium (KliM) esitab selgitused seoses MTÜ Keskkonnasõbralik Lügause (MTÜ) taotlusega teostada teenistuslikku järelevalvet ministeeriumi tegevuse üle MTÜ järelevalvetaotluste lahendamisel.

MTÜ taotluse kohaselt tuleb hinnata, kas KliM kontrollis 09.10.2026 kirjas nr 8-2/26/3332-4 väljendatud seisukoha kujundamiseks MTÜ esitatud asjaolusid piisavalt, käsitles Keskkonnaameti (KeA) ja Keskkonnaagentuuri (KAUR) tegevuse kohta esitatud väiteid sisuliselt ning põhjendas teenistusliku järelevalve algatamata jätmist nõuetekohaselt. MTÜ on palunud muuhulgas välja selgitada, milliseid dokumente ja asjaolusid KliM kontrollis ning millisel alusel jõuti järeldusele, et täiendava järelevalve- või kontrollimenetluse algatamine ei olnud põhjendatud.

Juhime Riigikantselei tähelepanu sellele, et ministeeriumi 09.10.2026 kiri ei põhinenud üksnes 07.09.2026 pöördumise menetlemisel. Tegemist oli jätkuga MTÜga 2026. a mais alanud kirjavahetusele ning hinnang kujunes nii varasema teenistusliku järelevalve taotluse menetlemisel kontrollitud asjaolude kui ka hiljem lisandunud dokumentide ja selgituste põhjal. Lisaks on MTÜ teinud mitmeid pöördumisi KeA-le.

Käesolevas kirjas alljärgnevalt vastame MTÜ poolt Riigikantseleile esitatud taotluses punktides 2–6 esitatud küsimustele. Kirja lisas vastame 7. küsimusele, kus anname ülevaate MTÜ pöördumiste menetlemisest, kontrollitud dokumentidest, KeAlt ja KAURilt saadud teabest ning ministeeriumi hinnangu kujunemisest, samuti selgitame teenistusliku järelevalve algatamise vajaduse hindamisel ministeeriumi poolt aluseks võetud õiguslikke lähtekohti.

1. Vastus MTÜ taotluse punktile 2

MTÜ taotluse punktis 2 seatakse küsimuse alla, kas KliM käsitles teenistusliku järelevalve eset põhjendamatult kitsalt, lähtudes asjaolust, et pöördumises ei olnud vaidlustatud konkreetset haldusakti ning et KSH aruanne või eksperdiarvamus ei ole iseseisvalt teenistusliku järelevalve

objektid. Samuti palutakse kontrollida, kas ministeerium eristas ekspertide koostatud materjale ametiasutuste tegevusest nende materjalide kasutamisel ja nende põhjal otsustamisel.

KliM ei käsitanud konkreetse haldusakti vaidlustamata jätmist iseseisva takistusena KeA või KAURI tegevuse kontrollimisele. Nii esimese kui ka teise pöördumise menetlemisel hinnati, kas MTÜ esitatud asjaolud viitavad võimalikule õigusvastasusele, olulisele menetluspuudusele, huvide konfliktile, metoodika rikkumisele või muule asjaolule, mis võiks põhjendada teenistusliku järelevalve algatamist. Selle käigus analüüsiti nii KeA kui ka KAURI tegevust ulatuses, milles need asutused olid oma pädevuse teostamisel tuginenud KSH materjalidele, eksperdi hinnangutele, seireandmetele või muule teabele.

Ministeerium eristas ekspertide koostatud materjale ning ametiasutuste tegevust nende materjalide kasutamisel. KSH aruannet, eksperdiarvamust või muud eksperthinnangut ei käsitatud iseseisva teenistusliku järelevalve objektina. Samas hinnati, kas KeA oli vastavate materjalide kasutamisel käsitlenud otsustamiseks olulisi küsimusi, tuginenud asjakohasele teabele, esitanud jälgitava kaalutluskäigu ning põhjendanud oma seisukohti viisil, mis võimaldab nende õiguspärasust kontrollida. Samuti hinnati KAURI tegevust seire korraldamisel, seiremetoodikate kasutamisel ja seiretööde tellimisel. Ministeerium kontrollis muuhulgas:

- KeA kooskõlastusi ja seisukohti Lüganuse tuuleparkide menetluses;
- KeA käsitlust EnKS § 32¹¹ kohaldamisel;
- merikotka seisundi, piirkondliku mõju ning hüvitusmeetmete käsitlemist;
- KeA kaalutluste jälgitavust ja põhjendatust;
- KAURI seirekorraldust, avalikke seiremetoodikaid ja hankedokumente;
- MTÜ poolt esitatud huvide konflikti väiteid ning nende faktilist põhjendatust.

Kontrollimata jäeti küsimused, mille lahendamine oleks eeldanud teenistusliku järelevalve menetluse läbiviimist, uute eksperthinnangute koostamist, teaduslike prognooside andmist, eraõiguslike isikute tegevuse auditeerimist või määramata ulatusega uurimislaadset kontrolli kolmandate isikute tööalaste, lepinguliste või muude seoste üle. Ministeerium leidis, et selliste toimingute tegemine eeldaks esmalt teenistusliku järelevalve algatamiseks piisava aluse olemasolu. Käesoleval juhul sellist alust ei tuvastatud.

2. Vastus MTÜ taotluse punktile 3

MTÜ taotluse punktis 3 palutakse kontrollida, milliste dokumentide alusel hindas ministeerium alternatiivsete lahenduste puudumist, merikotka seisundi säilimist, Varja pesitsusterritooriumi kaotuse ja isendite võimaliku hukkumise mõju, teiste arenduste koosmõju ning leevendus- ja hüvitusmeetmete piisavust ja siduvust. Need küsimused on asjakohased ulatuses, milles nende kaudu kontrollitakse, kas KeA täitis ülekaaluka avaliku huvi (ÜAH) kohaldamisel ja kooskõlastuse andmisel talle seadusega pandud ülesandeid ning kas tema kaalutluskäik oli kontrollitav ja nõuetekohaselt põhjendatud.

KliM oli koostanud ÜAH rakendamise juhendi, milles on avatud alternatiivide puudumise, mõjutatava liigi seisundi ning leevendus- ja hüvitusmeetmete kontrollimise põhimõtted. Juhendi kohaselt peab KeA planeeringu või tegevusloa kooskõlastamisel oma pädevuse piires kontrollima ÜAH eelduste täitmist, sealhulgas alternatiivide puudumist, liigi seisundi säilimist ning hüvitusmeetmete sobivust ja piisavust. Planeeringumenetluses antud tingimusliku kooskõlastuse korral toimub lõplik ÜAH eelduste kontroll tegevusloa menetluses, arvestades selleks ajaks teada olevaid asjaolusid.

Ministeerium tutvus KeA 21.09.2026 kirjaga nr 6-2/26/15038-2 ning selles viidatud ja ministeeriumile kättesaadavate materjalidega. Kontrolliti, kas KeA oli erandi kohaldamise

kohustuslikke tingimusi käsitletud, kas kaalutluskäik ja kasutatud teabe allikad olid asjakohased ja jälgitavad ning kas kontrollitud materjalidest ilmnes konkreetseid puudusi, mis põhjendaks teenistusliku järelevalve algatamist. Arvesse võeti mh Püssi tuulepargi KSH-s esitatud hinnanguid, piirkonna arenduste koosmõju käsitletust, merikotka seisundi kohta kasutatud andmeid, hüvitusmeetmete ettevalmistamisel tuvastatud uusi pesapaiku ning kavandatud leevendus- ja hüvitusmeetmeid.

Ministeerium ei koostanud KeA hinnangu kõrvale uut iseseisvat loodusteaduslikku eksperdihinnangut ega korranud kogu tegevusloa menetlust. Teenistusliku järelevalve algatamise vajaduse hindamisel ei olnud ministeeriumi ülesanne teha KeA asemel uuesti alternatiivide analüüsi, modelleerida merikotka seisundit või arenduste kumulatiivset mõju ega kujundada uusi leevendus- või hüvitusmeetmeid. Ministeerium kontrollis, kas KeA oli vastavad õiguslikult kohustuslikud küsimused käsitletud ning kas kontrollitud dokumentidest ilmnes konkreetne kaalutlusviga, oluline menetluspuudus või muu asjaolu, mis oleks põhjendanud teenistusliku järelevalve algatamist. Sellist alust kontrollitud materjalidest ei ilmnunud.

Seejuures ei käsitanud ministeerium KeA seisukohtade olemasolu iseseisva tõendina ameti tegevuse õiguspärasuse kohta. Ministeeriumi kontroll seisnes KeA kaalutluskäigu, selle aluseks nimetatud dokumentide ja kohaldatud õigusnormide võrdlemises ÜAH kohaldamise nõuetega. Kontrolli ulatus ei hõlmanud aga kõigi alusandmete, loodusteaduslike prognooside ja võimalike alternatiivide uut ekspertiisitasandi hindamist.

3. Vastus MTÜ taotluse punktile 4

MTÜ taotluse punktis 4 palutakse kontrollida, *kas ministeerium hindas kavandatud hüvitusmeetmete tegelikku lisakasu, nende edukuse tõenäosust, meetmete toimimiseks vajalikku aega, kahjustava tegevuse alustamise tingimusi ning järelseire-, lisameetmete ja tegevuspiirangute siduvust.*¹

Ministeerium nõustub, et uue merikotka pesapaiga tuvastamine parandab eelkõige teadmisi liigi leviku ja seisundi kohta ega ole eraldiseisvalt käsitletav kahjustuse hüvitamisena. Samuti ei tõenda pesaalu paigaldamine iseenesest, et merikotkas selle kasutusele võtab või et seal toimub edukas pesitsemine. Neid asjaolusid tuleb eristada kavandatud hüvitusmeetmetest ning meetmete eeldatavast ja hiljem seirega kontrollitavast mõjust.

Ministeeriumi koostatud ÜAH rakendamise juhendi kohaselt peavad hüvitusmeetmed olema kavandatava kahju hüvitamiseks sobivad ja piisavad ning need peavad olema planeeringus või tegevusloas õiguslikult siduvalt määratud. Kui tegevus võib ohustada liigi seisundi säilimist või parandamist, tuleb hüvitusmeetmed rakendada enne taastuenergiaobjekti ehitamise alustamist. Tegevusloa omaja peab meetmete sobivust ja piisavust seirama ning vajaduse korral rakendama täiendavaid meetmeid. Kui seire käigus selgub, et esialgsed hüvitusmeetmed ei ole piisavad, tuleb tegevusluba muuta ja määrata täiendavad hüvitusmeetmed.

Teenistusliku järelevalve algatamise vajaduse hindamisel kontrollis ministeerium KeA 21.09.2026 kirjast nr 6-2/26/15038-2 ja sellega seotud materjalidest, kas KeA oli hinnanud kavandatud meetmete sobivust ja piisavust, seostanud need merikotkale tekkiva kahjuga ning käsitletud nende rakendamise ja järelseire vajadust. Ministeerium arvestas seejuures, et täiendavate pesapaikade tuvastamine oli asjakohane merikotka leviku ja seisundi hindamisel, kuid ei käsitletud

¹ MTÜ Riigikantsleile esitatud taotluse p 4: „Palume kontrollida, kas ministeerium hindas: milline on kavandatud meetmete tegelik lisakasu; milliste andmetega põhjendatakse nende edukuse tõenäosust; kuidas arvestatakse meetmete toimimiseks vajalikku aega; kas kahjustav tegevus võib alata enne meetmete rakendamist; millised siduvad järelseire-, lisameetmete ja tegevuspiirangute tingimused on kehtestatud.“

pesapaikade avastamist ega pesaaluste paigaldamist automaatselt tõendina kahju täieliku hüvitamise kohta.

Ministeerium ei saa enne meetmete rakendamist ja piisava seireperioodi möödumist hinnata nende tegelikku tulemust, sh seda, kas merikotkas võtab pesaaluse kasutusele ja kas toimub edukas pesitsemine. Teenistusliku järelevalve algatamise vajaduse üle otsustamisel tuli hinnata, kas KeA prognoos meetmete eeldatava mõju kohta tugines asjakohastele andmetele, kas vajalikud meetmed olid õiguslikult siduvalt määratud ning kas oli ette nähtud nende toimivuse järeseire ja ebapiisavuse korral täiendavate meetmete rakendamine. See ei eeldanud, et ministeerium koostaks KeA hinnangu kõrvale uue iseseisva loodusteadusliku prognoosi.

Ministeerium kontrollis seega KeA hinnangu õiguslikke ja dokumenteeritud aluseid, kuid ei saanud etteulatuvalt kinnitada hüvitusmeetmete tegelikku edukust. Meetmete tegelikku mõju saab hinnata nende rakendamisele järgneva seire põhjal ning vajaduse korral tuleb selle tulemuste alusel muuta tegevusloa tingimusi või määrata täiendavad meetmed.

4. Vastus MTÜ taotluse punktile 5

MTÜ taotluse punktis 5 palutakse kontrollida, kuidas ministeerium arvestas andmelünkade ja teadusliku ebakindlusega merikotka seisundi hindamisel ning kas seisundihinnang tugines kontrollitavatele andmetele. Samuti palutakse selgitada, mille alusel peeti Aasa gaasijaama puhul piisavaks 45 dB müratasest pesapuu kõrgusel.

KliM võttis teenistusliku järelevalve algatamise vajaduse hindamisel arvesse KeA seisukohti, KSH materjale ning muid menetluses kasutatud dokumente. Ministeeriumile teada olnud materjalidest nähtus, et KeA oli käsitlenud nii Ida-Virumaa piirkonna vähest uuritust, piirkonna võimalikke täiendavaid pesitsuskohti kui ka andmelünkade mõju merikotka seisundi hindamisele. Arvestati muu hulgas KeA selgitusi, et Ida-Virumaal oli hüvitusmeetmete ettevalmistamise käigus tuvastatud täiendavaid merikotka pesapaiku ning et merikotka seisundi hindamisel kasutati olemasolevaid seireandmeid, linnustiku-uuringute tulemusi ja muid menetluses kogutud andmeid. Ministeerium ei käsitanud andmelünki merikotka seisundile mõju puudumisena. Samas ei pidanud ministeerium võimalikku täiendavate pesitsuskohtade olemasolu käsitlevat teaduslikku ebakindlust iseenesest piisavaks aluseks järeldamiseks, et KeA kaalutus oleks õigusvastane või et teenistusliku järelevalve algatamine oleks põhjendatud. Ministeerium kontrollis, **kas KeA oli neid küsimusi menetluses käsitlenud ning kas vastavad kaalutlused olid dokumentidest jälgitavad.**

Aasa gaasijaama osas tutvus ministeerium detailplaneeringu koostamise ja keskkonnamõju strateegilise hindamise materjalidega ning kontrollis, kas võimalikku mõju Varja püsielupaigale ning selle leevendamiseks kavandatud meetmeid oli menetluses käsitletud. Ministeerium ei määranud ise mürataseme piirväärtusi ega andnud nende kohta iseseisvat eksperthinnangut, vaid kontrollis, kas vastavad hinnangud, kasutatud lähteandmed ja kavandatud leevendusmeetmed olid menetlusmaterjalides esitatud ning kas KeA seisukohad olid dokumentidest jälgitavad ja põhjendatud. Keskkonnaministri 16.12.2016 määruse nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid“ lisa 1 kohaselt on tööstusmüra piirväärtus II kategooria aladel päeval ajal (7.00-23.00) 60 dB(A) ja öisel ajal (23.00-7.00) 45 dB(A). Müratasest 45 dB pesapuu kõrgusel peeti piisavaks tulenevalt eksperthinnangust², mis on hinnatud KSH käigus. Müra taseme 45 dB(A) aluseks on konkreetse ornitoloogi eksperdi hinnang, lisaks on viidatud uuringutele. KSH-s on kirjeldatud ka kumulatiivset müra erinevatest allikatest.

² Aasa gaasijaama detailplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise aruanne, AS Kobras, Töö nr 2025-213, [lisa 1](#) „Mürahinnang“, lk 12 ning lisa 4 „Hinnang Merikotka leiukohale ja püsielupaigale“ lk 2

KeA on detailplaneeringu eskiisi ja KSH aruande kohta teinud ettepaneku, et seadmete valiku konkreetsemas faasis on vajalik täiendav ja detailsem mürahinnang ning tarnija garantii, et tagada merikotka püsielupaigas müratase alla 45 dB (Lisa 24-4, KeA 26.01.2026 kiri nr 6-3/25/14469-5), vastavalt KeA ettepanekule on KSH aruannet täiendatud³.

Teenistusliku järelevalve algatamise vajaduse hindamisel ei koostanud ministeerium KeA või keskkonnamõju hindamise ekspertide hinnangute kõrvale uusi loodusteaduslikke ekspertiise. Ministeerium kontrollis, kas otsustamiseks olulised küsimused olid menetlustes käsitletud ning kas esines asjaolusid, mis viitaksid võimalikule õigusvastasusele, olulisele menetluspudusele või muule pudusele, mis põhjendaks teenistusliku järelevalve algatamist. Selliseid asjaolusid kontrollitud materjalidest ei ilmnunud. KeA ettepanek on kooskõlas õigusaktide ja arenduse antud etapile kohase ettevaatuspõhimõttega.

5. Vastus MTÜ taotluse punktile 6

MTÜ taotluse punktis 6 palutakse kontrollida röövlindude seire korralduse sõltumatust, seire rahastamist, seiretöö tegijate valiku põhimõtteid, andmekontrolli mehhanisme ning MTÜ Kotkaklubiga seotud võimalikke huvide konflikte.

Ministeerium arvestas asjaolu, et keskkonnamõju hindamise menetlustes ei määra KliM ega KAUR, milliseid eksperte või ettevõtjaid arendaja hindamisse kaasab. Ainuüksi asjaolu, et sama valdkonna eksperdid või organisatsioonid osalevad nii riiklikus seires kui ka keskkonnamõju hindamistes või muudes looduskaitsealises töös, ei võimalda iseenesest järeldada huvide konflikti olemasolu, õigusnormide rikkumist ega seireandmete kallutatust.

KliM hindas pöördumises esitatud väiteid seire sõltumatuse, MTÜ Kotkaklubi võimaliku huvide konflikti ning seireandmete usaldusväärsuse kohta. Selleks tutvuti KAURI avaliku dokumentatsiooniga (seiremetoodikaga „Kotkad ja must-toonekurg“, seireandmete sisestamise vormidega⁴, riigihangete registris avaldatud hanke- ja lepingudokumentidega) ning KAURilt saadud selgitustega hangete nr 255896 ja nr 301401 kohta.

Ministeerium võttis arvesse, et riiklikku seiret viiakse läbi etteantud seiremetoodika alusel ning avalikult kättesaadavas seiremetoodikas on määratud seire käigus kogutavad näitajad, vaatluste tegemise kord, seirevalim ning tulemuste esitamise põhimõtted. Hinnangu kujundamisel kontrolliti hangete nr 255896 ja nr 301401 avalikest hankeandmetest nähtuvaid huvide konflikti ennetamise meetmeid, sh kotkaste seiretöödega seotud hanke alusdokumentides sätestatud kvalifikatsiooni- ning vastutavale isikule kehtestatud nõudeid, hankemenetluses esitatavaid kinnitusi võimaliku huvide konflikti kohta ja nende andmist ning hankelepingute projektides sätestatud töövõtja konfidentsiaalsus- ja usalduskohustusi (mis sisaldasid ka sõlmitud lepingutes) ning seiretööde vastavuse kontrollimiseks ette nähtud mehhanisme. Riigihanke alusdokumendid, lepingud ja tööde üleandmise-vastuvõtuaktid on dokumenteeritud, vastuvõtu- ja kvaliteedikontrolli protseduur kirjeldatud.

Ministeerium ei tuvastanud talle teada olnud teabe põhjal konkreetseid ja kontrollitavaid asjaolusid, mis viitaksid huvide konfliktile, seireandmete ebausaldusväärsusele, metoodika rikkumisele või muule võimalikule rikkumisele. Konkreetseid konfliktiolukordi või näiteid

³ Aasa gaasijaama detailplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise aruanne, AS Kobras, Töö nr 2025-213, lisa 7, 2026.02.12_Osapoolte seisukohtadega arvestamine.xlsx

⁴ Leping näeb mh ette, et seirealadel mõõdetakse varasemates seiretöödes kasutusel olnud parameetreid, järgides kasutusel olevat kotkaste seire metoodikat (<https://keskkonnaagentuur.ee/seireankeedid>); seiretöö lõpparuanne sisaldab mh lisa seireandmete kohta KESE (keskkonnaseire infosüsteemi, <https://kese.envir.ee>) andmete edastamise vormil (<https://keskkonnaagentuur.ee/sisestusvormid>).

andmete ebausaldusväärsusest MTÜ pöördumises ei olnud esitatud. Samuti puudus alus algetada kontrollimenetlust eesmärgiga koguda määramata ulatuses teavet erinevate isikute tööalaste, lepinguliste või muude seoste kohta. Seetõttu ei pidanud ministeerium põhjendatuks teenistusliku järelevalve ega seiremetoodika sõltumatuse auditi algatamist ega näinud alust MTÜ Kotkaklubi kõrvaldamiseks seiretöödest või tema kogutud andmete kasutamise peatamiseks.

6. Vastus MTÜ taotluse punktile 7

MTÜ taotluse punktis 7 palutakse Vabariigi Valitsusel teostada teenistuslikku järelevalvet KliMi tegevuse üle, nõuda välja menetlusmaterjalid, kontrollida ministeeriumi hinnangute aluseks olnud asjaolusid ning puuduste tuvastamisel rakendada Vabariigi Valitsuse seaduses sätestatud abinõusid. Samuti palutakse vajaduse korral kaasata sõltumatu erialaspetsialist ning esitada põhjendused iga taotluses tõstatatud põhiküsimuse kohta.

Selgitame, et KliMi seisukohad põhinesid 26.06.2026 ja 09.10.2026 vastustega seotult kontrollitud dokumentidel, KeAlt ja KAURilt saadud selgitustel, avalikult kättesaadaval teabel ning asjakohaste õigusaktide kohaldamisel. Ministeerium ei tuvastanud talle teada olnud teabe põhjal asjaolusid, mis oleksid põhjendanud teenistusliku järelevalve algatamist. Lisas on esitatud ülevaade kontrollitud dokumentidest, hinnatud asjaoludest ning ministeeriumi kaalutlustest ulatuses, mis võimaldab hinnata teenistusliku järelevalve algatamata jätmise otsuse põhjendatust.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Marten Kokk
kantsler

Lisa: MTÜ pöördumiste menetlemise ja ministeeriumi hinnangu kujunemise info

Maarja Kilter, 626 2932
maarja.kilter@kliimaministeerium.ee

Kristi Graf, 626 2970
kristi.graf@kliimaministeerium.ee

Margit Tennokene, 626 2889
margit.tennokene@kliimaministeerium.ee

Mariliis Paal, 626 2875
mariliis.paal@kliimaministeerium.ee